

UN RECVLL VERSIFICAT DELS MALNOMS DE GANDIA A FINALS DEL SEGLE PASSAT

Gabriel GARCIA FRASQUET

A l'Arxiu Municipal de Gandia es troba un document manuscrit força interessant que consisteix en una enumeració versificada de 402 malnoms gandians de finals del segle passat¹. Es tracta d'un poema de 144 versos heptasil·labs estructurat en 38 quartetes on rimem en consonant els versos parells, tret d'escasses excepcions, mentre que els senars resten blancs. No duu indicació de l'autoria ni de l'any en què fou escrit. Simplement clou el text amb la idea de continuar-lo, la qual cosa fa pensar que el recull, que transcrivim a continuació, no era exhaustiu.

*Relació circumstanciada
Nou Padró y curiosa guia
Dels mes notables veïns
De la Siutat de Gandia*

Této, Emboliques, el Noy,
Furta puals, Talla Rius,
Pageit, Títi, Cagarruta,
Chorrera, Tacó, Torrius.
Pusa, Corróco, Pallus,
Pocasangre, Gafarro,
Fígues, Tanda, Perla, Boñ,
Musclesals y el Mamantò.
Rascalamuerte, Pedàs,
Draps, Musclera, Suño, Nosa,
Carabasa, Pastaora,
Tripas, Chispis, Ous y Chosa.
Cagarrnera, Caravina,
Ando, Chimorro, Titot,
Lérdo, Forna, Manrra, Bruñ,
Boñigades y Cañot.
Càla, Còla, Còa, Bùfa,
Migalillo, Roda soques,
Trenca Barrals, Pebre roig,
Tòzoz, Rata, Gorra y Potes.
Mòña, Tàrre, Blanch, Correcha,
Pels, la Burra, Pòrra, Llòca,
La Pacuma, Poll, el Gat,

Tùts, el Pur, Sorell y Soca.
Chaucha, Juaneta, Cabut,
Cagaserdes, Sentaneta,
Boca de Pastes, Sanchach,
el Pelat, Nec y Denteta.
Barrabàs, el Roig, Sen Blay,
Soldad, Farol, Diablet,
Trasto, Canana, Gallardo,
Pilatos, Xexo y Culét.
Pasos dulces y Caferro,
Cuerna, Canelles, Mochilla,
Botifarra, Plat de arros,
Cóca, Panet y Rosquilla.
Guéri, Chusepe, Careta,
Catillo, Potensia, el Gòs,
Fanecà, Pintàt, Sis Dits,
Pacalera y el Guiñós.
Tomayto, Pisant, Subit,
Amponeta, Casalà,
Morro, Finestra, Perola,
El Curreño y Cugullà.
Amplet, Patena, Navaxa,
Fava, Provecho, Fesol,
Pipi, la Huela, Conilla,
Chafarrià y Pasterol.
Tapia, Tanàch y Carases,
Corrent sinc, Llana, Mesero,
Arriscado, Papasòn,
Molles, Madür y Prunéro.
Mala cara, el Capellà,
Llehuet, Bachoca, Chimeta,
Moquita, Mósca, Llegó,
Nostre Señor y Barreta.
La Mare de Deu, Sempere,
Espartero, el Señoret,
Ratero, Fiero, Pateto,
Piñons y el Capellanet.
Chipara, Brullo, Pavàno,
Milhores, Tòmo, Charó,
Señores, Pelut, Cudol,
Boticha, Mora y Rascló.
Gavina, Maca, Godalla,
Gállos, Bòles, Pastiser,
Loco, Piu, Flaquet, Bugarra,
Carota, Clec y Dobler.
Saloy, Boagues, Mixcul,
Chupardenta, Calentet,
Bacòna, Quenit, Capacha,
El Pare Sant y Naret.
El Callao, Rull, Pintoco,
Pà de llét, Rumbete, Chato,

El Figüero, Vit, Borroy,
Léo, Sequina y el Gato,
El Huelo, Labi, Bumbúm,
Sorro, Baul, Coll, Molló,
Florí, Santa, Méro, Séca,
Perdigot y Calderó.
El Estudiant, Fernandet,
Tulipan, Lleig, Bonico,
Caraséro, Borredà,
Segrera y el Dotor Quico.
Arnat y la Remendona,
Tupé, Tafarra, Filosa,
Mancheco, Bleda, Ratot,
Pipa, Nabet y Fullosa.
La Curra, Belsa, Briguela,
Faxa, Canòx, La Manteta,
Chambor, Moño, Sapo, Paps,
Piloto, Ropó y Peseta.
Carrandelles y Requente.
Besò, Pataca, Pardal,
Llavorettes, Granadero,
Polsera, Preñat, Cabal,
Nas de got, Nap, Chesuita,
Llavat, Capità, Segué,
Orchilles, Tào, Carril,
Caliu, Redò y Satisfet.
Cama, Mangot y Pallorfa,
Barbat, Miamo y el Bollo,
Pavilo, Tarra, Caete,
Nano, Rebolts y Rollo.
Escopetades, Miñó,
Bovo, Rey y Soldadet,
Bureo, Chopa, Mondiu,
Orellotes, Catinet.
Paloma, Colom y Rius,
Rodonell, Alls, Caretet,
Ferrerola, Chopetí,
Viruta, Guiña, Chitet.
Sort de Maso, Moc, Modisto,
Churrit, Cucutsó, Catarro,
Cagallana, Picasoles,
Garrofa, Chicha, Samarro,
La Mùsica y Quelo pinta,
Albarda, Bamba, Miqueta,
Mangango, Formal, Dobló,
Pocotrigo y la Gateta.
Naella, Pudent, Vinagre,
Pardico, Sou, Horfenet,
Blanco, Marraix, Colomí,
Cacahua, Faxa y Chanet,
La Chocolata, Petot,

Chango, Garrut, Pantorrilla,
Moracho, Charpa, Perich.
Clau, Panoli y la Bolsilla.
Deà, Canònche, Cabildo,
Frare, Rey, Chucho, Vengala,
Espasa, Invalit, Pansit,
Patral, Bélos y Pardala.
Infant, Hermita, Cagó,
Coloquio, Culat, Casola,
Violí, Solfa, Escolà,
Türriis, Merri y Choliola.
La Melona, Chafandín,
Peregila y el Monchero,
El Patronet, Merda seca,
La Fragata y el Platero,
Roses, Perteguer, la Infanta,
Sort de llíma y la Prunera,
Huahua, Nasions, Viscaína,
Tort de Vall, Terra, Puñela.

L'autoria.- El destinador hauria de ser un veí de la ciutat de Gandia, que en l'època en què suposem que es produí l'escrit, el darrer terç del segle passat, tenia entre 7.000 i 10.000 habitants². O siga, un poble gran on tothom es coneixia. L'anonimat havia de ser guardat pel tema satíric del text que podia molestar alguna de les persones al·ludides, però el cercle de possibles autors és molt reduït si tenim en compte que havien de posseir una certa tècnica de la versificació que sols dominaven escassos individus. És per això que limitem la responsabilitat de l'autoria a tres versaires i amics, animadors de l'esquifida vida cultural de la ciutat en l'època que ens ocupa: Josep Roman, Lluís Català i Jesús M. de Arias.

Josep Roman fou secretari del jutjat i autor de poemes festius en la llengua pròpia, a més de la sarsuela *El Morrut*, editada l'any 1871. Lluís Català, impressor, regidor de l'ajuntament i autor d'enginy despert i vers fluid, acostumat a versificar pel simple plaer de divertir els amics i coneguts amb poemes festius o, de vegades, escatològics, que, volgutament, no superaven l'estadi de la transmissió oral o, a tot estirar, manuscrita i que, per tant no inclogué en el seu llibre *Cuadros populares* publicat l'any 1910. I Jesús M. de Arias, director del primer periòdic saforenc, *El Litoral*, on publicà algun poema del tema històric en català, i que fou així mateix, secretari de l'ajuntament i, posteriorment, alcalde de la ciutat, la qual cosa podia justificar el fet que el document es trobàs a l'arxiu municipal³. A més, tots tres solien reunir-se per a celebrar àpats campestres amenitzats per versos festius que, de vegades, prenien la forma de debat poètic⁴.

El destinatari. El destinatari havia de ser necessàriament qualsevol persona pertanyent al veïnat de la ciutat i, per tant, coneguda, per tal d'establir els llaços de complicitat indispensables per a captar la gràcia de l'escrit i la sàtira que traspuia⁵.

La data. Com hem dit, l'època en què creiem que el text fou escrit és la de les tres darreres dècades del segle passat. Ens ho fa pensar així la caiguda, encara solament parcial, de la -d- intervocàlica en el registre col·loquial del llenguatge al qual pertany la creació dels malnoms, fenomen lingüístic semblant a la vacil·lació que palesen en aquest aspecte les obres teatrals del saineter gandià Gaietà Salelles Cardona, escrites l'any 1864⁶. Així tenim la caiguda dels sufixos provinents del llatí -ATA i -ATORE, en *Fanecà*, *Casalà* i *Pastao-ra*, però la conservació en *Madur*, *Bonyigades*, *Escopetades* i *Soldadet*.

Ajuden també a confirmar la data la presència d'alguns mots registrats al segle XIX o principis de l'actual com a relíquies lèxiques dialectals que no tardarien a caure en desús entre els parlants de la comarca. Com a exemple tenim la interjecció *Caferro*, que Marià Aguiló recollí al seu diccionari com a pròpia de l'Horta de València; *Manra*, pronunciat sense la *-d-* epentètica; *Godalla*, que apareix també als sainets de Gaietà Salelles i que mossén Antoni M. Alcover degué recollir al mateix temps que el cognom *Orgilles* i el dialectalisme *Brullo*, també inclosos al poema, en les seues enquestes dialectològiques, quan passà per Gandia i la comarca a principis de segle, talment com indica en les entrades corresponents del *Diccionari català-valencià-balear*⁷. També és significatiu el renom *Minyó* juxtaposat a *Escopetades*, la qual cosa indica que es guardava viva la memòria d'aquest cos de soldats dedicat a la persecució de lladres i contrabandistes, definitivament abolit l'any 1868⁸. O d'altres relacionats amb la religió com *Perteguer* i *Sagrera*; la botànica, com *Naret*; els animals domèstics com el (porc) *Catí* i *Bacona*; els aparells de l'ase com *Tafarra*; els complements de l'abillament, com *Vengala*; la gastronomia, com la (coca) *Fullosa* o el panet denominat *Quèrna*; el sexe, *Vit*; la propietat agrícola, com *Sort de maso* o *Sort de llima*; o d'altres com *Carrandelles*, *Sunyo*, *Mamantò*, *Mangot*, *Xeix* o *Correntcinc*, que avui podem considerar arcaïsmes⁹.

D'altra banda la literatura de caràcter festiu produïda al País Valencià en l'època que ens ocupa, tal com sainets, col·loquis i revistes satíriques, és molt abundant en malnoms de veritable antologia com ho poden comprovar en la recopilació que en féu Josep Santmartín Aguirre¹⁰. També Josep d'Orga efectuà un recull titulat «Anisam de totes herbes» dels malnoms més populars del segle passat, però no els dels personatges il·lustres que figuren en biblioteques i enciclopèdies sinó «d'altres notabilitats, y d'eixa atra clase de chent malfatana y roin que popula en totes parts, y més en provinsies grans, víctimes molts d'ells del error y falta d'educació, criats en la tuna ò pobredum acanallà»¹¹.

És indubtable que l'autor del nostre poema hi degué tenir una font d'inspiració esplèndida.

El títol. L'autor defuig el registre col·loquial en el títol del poema, com si volgués accentuar el contrast entre el nivell de llengua oral transmissora dels renoms i la llengua escrita, acostada al llenguatge administratiu que caldria utilitzar per a bastir l'insòlit «padró d'habitants» que ens ofereix.

El text s'anuncia com una «relació circumstanciada» —fixem-nos que no hi cau la *-d-* intervocàlica—, «nou padró y curiosa guia dels més notables veïns de la siutat de Gandia». Relació, perquè es tracta d'una enumeració; padró, perquè sol abastar la totalitat dels habitants, però «nou», perquè hi refusarà la fredor del nom i cognoms del registre civil per tal de cercar aquell renom identificador que diverses «circumstàncies», heretades o viscudes, han unit inseparablement al seu portador i, fins i tot, a la seua descendència. «Curiosa guia», pel que té de sorprenent aquest passeig lector emprés no per la senda del neutre registre oficial, sinó per diversos viaranys connotatius que «expliquen» el *tarannà*, les característiques físiques i morals, les aficions etc. que serveixen per a identificar els seus posseïdors en boca dels seus conveïns. Però, a més, se'ns diu que es tracta dels més «notables» personatges, amb la qual cosa s'accentua la ironia que s'hi pretén tot ressaltant la funció d'anivellador social que posseeix un apel·latiu tan popular com el malnom.

La isotopia. L'enumeració versificada sol progressar en el poema per la juxtaposició dels malnoms que guarden entre sí algun tipus de relació fonètica, morfològica o semàntica:

a) Camps lèxics: *Nostre Senyor*, *Mare de Déu*, *Sant Pere*; *Rascló*, *Godalla*; *Deà*, *Canonje*, *Cabildo*, *Frare*; *Botifarra*, *Plat d'arròs*, *Panet*, *Rosquilla*; *Pisant* i *Subit*.

b) Al·literacions: *Cala, Cola, Coa; la Burra, Porra; Moquita, Mosca; Tuts, el Pur; Sorell, Soca; Turrís, «Merri»; Bacona, Quenit, Capacha.*

c) Mots compostos: *Furtapoals, Talla-rius; Trencabarrals, Pebre roig; Cagallana, Pica-soles.*

d) Antítesi: *Manra, Bruny; Barrabàs, Sant Blai; Lleig, Bonico.*

e) Sinonímia: *el Güelo, l'Avi.*

f) Metonímia: *Escopetades, Minyó; Perdigot, Calderó.*

Aquestes associacions mentals es veuen limitades per l'obligada rima, el còmput sil·làbic i el tall que marca el final de cada quarteta, normalment amb el darrer renom precedit de la conjunció copulativa.

Característiques formals dels malnoms: els determinants, el gènere i el nombre. Els renoms apareixen en el poema, bé sense cap determinant o actualitzats pels articles *el* i *la*: *el Patronet, la Fragata...*

Els canvis de gènere, tan habituals en la generació dels malnoms, s'hi produeixen escassament per tal d'evitar les repeticions que deslluïrien el text. Com a exemple de feminització podem citar els binomis *Infant/Infanta* i *Pardal/Pardala*, al costat d'altres probablement procedents d'anteriors malnoms masculins: *Xitxa, la Melona, Ximeta, la Bolsilla...*

També s'hi detecta algun cas de masculinització, com per exemple *el Prenyat* o *Pavano*, personatge que devia tenir els moviments seriosos i pausats talment com els de l'antiga dansa denominada pavana.

Hi trobem, així mateix, alguns plurals sense cap introductor previ, però que semblen fer referència a una sola persona: *Draps, Canelles, Figues, Ous, Bonyigades, Pèls, Tuts, Caraceras, Molles, Pinyons, Boles...*

Altres variacions formals: afèresi, apòcope, metàtesi, eufemisme. El fet que els malnoms pertanyen habitualment al llenguatge col·loquial i que no solen veure's reflectits en llengua escrita, tret de casos com els que ens ocupa, que no és més que l'excepció que confirma la regla, permet una gran variació en la seua conformació per diversos procediments lingüístics tals com l'afèresi, present als renoms *Belos, Quico, Quelo*; apòcope, *Leo*; metàtesi, *Pacalera* (cap a l'era); o l'eufemisme, *Punyela*.

Derivacions i composicions. També hi destaca el fenomen de la derivació per sufixació que produeix un nombre considerable de diminutius, aspecte que, d'altra banda, constitueix una característica remarcable del dialecte valencià. Així tenim el sufixos -ET i la seua flexió i -Ó: *Santa Anneta, Panet, Diablet, Denteta, la Manteta, Catinet, Orfenet, Lleuet, Capellanet, Careta, Rascló...*

Però també hi apareix l'augmentatiu -OT i la seua flexió: *Ratot, Canyot, Carota, Orellotes*. O el sufixos -ER i -OR, indicadors d'ofici: *Pastisser, Perteguer, Pastadora...*

Abunden, així mateix, els malnoms constituïts per lexemes compostos de diversa formulació:

Det + N + N : *el doctor Quico.*

(Det) + N + prep + N : *Boca de pastes, Sort de llima, Sort de maso, Pa de llet, Tort de Vall, Nas de got, la Mare de Déu.*

(Det) + N + Adj : *el Pare Sant, Musclesalts, Pebre roig, Jupardenta, Merda seca.*

Adj + N : *Milhores, Sis diuts, Migcul, Malacara, Nostre Senyor.*

N + V : *Quelo pinta.*

V + N : *Furtapoals, Talla-rius, Roda-soques, Trencabarrals.*

V + Adj : *Correntcinc.*

Pron + v : *T'ho rius (Torrius)*.
Interj + v : *Xi, para (Xipara)*.

Variants diatòpiques. Una de les variables que solen influir en l'atribució a cada individu d'aquests apel·latius populars és l'idiòlecte que el caracteritza i també les diferències dialectals dels nouvinguts enfront del grup on s'integren. En el corpus que estudiem destaquen alguns mots propis del català oriental tals com *el Noi*, *l'Avi* (que immediatament apareix contraposat a *Guèlo*), *la Xocolata* i *Maca*.

I encara se'n pot endevinar algun altre corresponent a possibles assimilacions vocàliques estranyes al parlar de la ciutat de Gandia, com per exemple *Tarre* per *terra*.

L'influx foraster. A la Gandia del temps de la Restauració la interferència lingüística del castellà era notable a tots els nivells. El nostre estudi ho evidencia en l'ús dels sufixos -ORRO, *Ximorro*; -ETE, *Rumbete*; -EÑO, *el Curreño*; -ETO, *Pateto*, -ILLA, *Rosquilla*; -ILLO, *Catillo*; -ANGO, *Mangango*; -ACHO, *Moracho*; -ICO, *Pardico*; -ERO, *Mesero*; -ADO, *Arriscado*; o dels lexemes *Gallardo*, *Choza*, *Zorro*, *Tripas*, *Lerdo*, *Cabal*, *Provecho*, *Bureo*, *Tomo*, *Peregila*, *Pintojo*, *Blanco*, *Chafandín*; o dels compostos *Pasos dulces*, *Pocasangre*, *Pocotrijo*, *Rscalamuerte*, *Miamo*, *Pabilo*.

En altres casos es valencianitza l'arrel castellana amb el procediment de la sufixació. Per exemple, de *ampón* (ample), sorgirà *Amponeta*. O també trobem reflectit l'aprenentatge incomplet de la llengua autòctona per part dels forasters amb la utilització de sufixos catalans afegits a flagrants arrels castelleses, com en els casos de *Pisant* i *Subit*.

Encara podem afegir-ne alguns que denoten influència italiana, com *Giuseppe*; francesa, com *Saint Jacques*; anglesa, com *Gary* i *Mary* i, fins i tot, llatina, *Turris (eburnea)*, paraula segurament presa de la lletania.

Conclusions. Cal dir que tant l'estructura dels malnoms com les regles derivatives hi són semblants als d'altres estudis efectuats sobre el tema dins el nostre àmbit cultural, però el cas que ens ocupa ofereix l'originalitat de la versificació i un considerable interès lexicogràfic per causa de la distància cronològica que ens separa de l'elaboració del recull. Ara bé, aquest darrer aspecte, que esmentem com a positiu, presenta alhora el més gran desavantatge per a realitzar la classificació semàntica dels malnoms, ja que, d'una banda, el segle transcorregut i, de l'altra, el gran creixement de la ciutat en dificulten endòmetment la interpretació. I en aquest punt rau la principal mancança del nostre treball, ja que quasi tots els renoms són susceptibles d'un alt grau de polisèmia, la qual cosa ens ha obligat a «suposar» allò que consideràvem més probable, tot i que les múltiples interpretacions que alguns malnoms permeten, o la possible ironia, que ignorem completament, ens han omplert d'un cert neguit en el moment d'escollir-ne l'encasellament adequat¹². Ara bé, malgrat el marge d'error a què ens arriquem, hem preferit realitzar la següent classificació semàntica seguint les pautes assenyalades per Enric Moreu-Rey al seu ineludible, *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*¹³.

CLASSIFICACIÓ

I. Situació familiar.

- I.1. Parentiu: *L'avi (Labi)*
- I.2. Circumstàncies de naixença: *Bessó, Conilla*.
- I.3. Filiació: *Orfenet*.

II. Forània: *Giuseppe (Chusepe)*, *Saint Jacques (Sanchach)*, *el Noi, Pardico, Gary (Guéri)*, *Mary (Merry)*.

III. Característiques físiques.

- III.1. Dimensions del cos: *Flaquet, Nano, Seca, Redó, Tomo.*
- III.2. La pell: *Blanc, Pintat, Blanco, Pansit, Moracho, Pintojo (Pintoco).*
- III.3. El cabell i el pèl: *El Pelat, el Roig, Rull, Tupé, Pebre roig, Monyo, Polsera, Barbat, Pelut, Pèls, Monya.*
- III.4. El cap i parts del cap: *Bony, Cabut, Careta, Morro, Boles, Carota, Chato, Paps, Nas de got, Orellotes, la Melona, Catinet, Catillo, Denteta.*
- III.5. El cos i els membres: *Musclesalts, Culet, Canelles, Pasterol, Migcul, Coll, Cama, Rodonell, Pantorrilla, Xarpa, Culat, Amponeta.*
- III.6. Invalideses i deformacions: *Sis dits, el Curreño, la Curra, Ceguet, Garrut, Invàlid, Tort de Vall, Guinya, Pateto.*
- III.7. Malalties i malalts: *Loco.*
- III.8. Gestos, actes, posat: *Gallardo, Caraces, Sunyo, Malacara.*
- III.9. Peculiaritats en el caminar: *Pasos dulces, Amplet, Correntcinc, Xanet.*
- III.10. Peculiaritats en el parlar: *Tòzoz, Botija, Catarro.*
- III.11. Edat: *Nyec, el Mamantó, la Güela, el Güelo.*
- III.12. Bellesa i lletgesa: *Maca, Lleig, Bonico.*
- III.13. Figures: Metàfores diverses: *Cagarruta, Coa, Xorrit (Churrit), Prenyat.*
- III.14. Metàfores: Animals: *Puça, Gafarró, Cagarnera, Titot, Rata, la Burra, la Lloca, Poll, el Gat, Sorell, el Gos, Cogulla(da) (Cugullà), Conilla, Mosca, Gavina, Bacona, el Gato, Zorro (Sorro), Perdigot, Ratot, Sapo, Paloma, Colom, Xitxa, la Gateta, Cucutsó, Colomí, Joliola.*
- III.15. Metàfores: Vegetals: *Naret, Canyot, Nap, Nabet.*
- III.16. Metàfora: Personatges històrics: *Barrabàs, Pilatos, la Mare de Déu, Sant Pere (Semper), Espartero, el Pare Sant, Nostre Senyor, Sant Blai.*
- III.17. El vestit: *Pedaç, Draps, Musclera, Gorra, Corretja, Barreta, Faixa, la Manteta, Jopeti, Mangot, Ropó.*

IV. Caràcter

- IV.1. Vanitat: *Perla, Bufa, el Pur, el Senyoret, Santa, el Rei, Tulipán, Patena, Tallarius, Farol, Gallos.*
- IV.2. Els avars: *Dobler, Dobló, Sou, la Bolsilla, Pesseta.*
- IV.3. Els mandres, cansats, feixucs, lents: *Manra, el Gos, Pavano, Porra.*
- IV.4. Els ineptes i beneïtons: *Soca, Trasto, Cudol, Bleda, Bovo, Mondiu, Panoli, Lerdo, Xeixo, Chango, Pallús, Tacò.*
- IV.5. Bruts i deixats: *Moquita, Xaró, Arnat, Moc, Petot, Cagó, Cala, Merda-seca, Cagallana, Cagaserdes (sic), Bonyigadès, Xafarrià.*
- IV.6. Bevedors: *Trencabarrals.*
- IV.7. Amics de la gresca: *Revoltòs, Bureo, Rumbete.*
- IV.8. Xerraires: *Coloquio, Carrandella.*
- IV.9. El mal geni: *Fiero, Pudent, Nosa.*
- IV.10. Hipòcrites i aduladors: *Caracero.*
- IV.11. Inquiets i porucs: *Pocasangre, Pica-soles.*
- IV.12. Caminadors: *Ando, Roda-soques.*
- IV.13. Massa vius, entremaliats i atrevits: *Bruny, Diablet, Patget? (Pageit), Arriscado.*
- IV.14. Astuts, mancats d'escrúpols: *Samarro, la Pardala, el Guinyòs, Mangango, Marraix.*
- IV.15. El sexe: *Piu, Jupardenta, Calentet, Vit, Florí, Potència, Pardal, Ous.*
- IV.16. Treballadors, seriosos i metòdics: *Cabal, Formal.*

- IV.17. Barroers i irresponsables i desvergonyits: *Chafandín, Satisfet, Xauxa*.
IV.18. Amables i afectuosos: *Caliu, Corroco*.

V. Els oficis.

V.1. *Ratero, Piloto, Modisto, Jutge, Platero, l'Estudiant, Pastadora, Patisser, la Remendona, Mesero, Quelo pinta*.

V.2. Activitats relacionades amb la religió: *El Capellà, Deà, Canonge, Cabildo, Frare, Escolà, Clec, Perteguer*.

V.3. Activitats relacionades amb institucions, administració i exèrcit: *Soldat, Granadero, Capità, Minyó*.

V.4. Els diminutius: *El Capellanet, Soldadet, el Patronet*.

V.5. Oficis indicats pel nom de les eines que s'hi utilitzen: *Llegó, Rasclò, Godalla, Filosa, Espasa, Caravina*.

V.6. Oficis indicats per metonímia (comerç, fabricació, venda, conreu i producció agrícola i ramadera): *Carabassa, Llana, Prunero, Gallos, Bajoca, Pinyons, Fava, Cola, el Figuero, Figes, Vinagre, Canana, la Prunera, Llavorettes, Garrofa, Pallús, Cassola, Perolla, Calderó*.

V.7. Indicacions variades pel procediment de la metonímia: *Motxilla, Faneca(da), Baül, Tafarra, Carril, Pellorfa, Viruta, Albarda, Clau, Terra, Tuts, Navaixa, Escopetades, Capacha, Tao, Bengala*.

V.8. La ironia: *El Dotor Quico, la Fragata, el Prenyat*.

VI. Dedicacions constants no professionals. Aficions, gustos...

VI.1. La música: *La música, Violí, Solfa*.

VI.2. El joc: *Peregila, Xambor, Bamba*.

VI.3. Gustos de menjar i beure: *Figes, Tanda, Tripas, Boca de Pastes, Qüerna, Botifarra, Plat d'arròs, Coca, Rosquilla, Fesol, Molles, Madur, Lleuet, Brullo, Pa de llet, Mero, Pataca, el Bollo, Rotllo, Alls, Xopa, Fullosa*.

VI.4. Vici de fumar: *Pipa*.

VI.5. Dedicacions o aficions polítiques: *Nacions, Rei, el Regente (el Requente), Infant, la Infanta*.

VI.6. Dedicacions religioses: *Jesuïta, el Mongero, Turrís*.

VI.7. Fets de parla habitual: *La Xocolata, Pardico, Huahua, Caferro, Pacalera, Tarre, Emboliques, Pisant, Subit, Senyores, Bumbum, Pocotrigo, Xipara! (Chipara), Pipi, Xitet, Titi, Miamo, Provecho, Milhores, T'ho rius (Torrius)*.

VII. Sobrenoms procedents de prenom, cognoms i derivats.

VII.1. Els derivats: *Migalillo, Juaneta, Fernandet*.

VII.2. L'afèresi: *Belos, Quico, Quelo, Ximorro, Ximeta*.

VII.3. L'apòcope: *Leo, Tarra, Peric*.

VII.4. Sobrenoms procedents dels cognoms: *Mora, Borredà, Orgilles, Rius, Tomayto*.

VII.5. Renoms trets del nom d'un animal: *Caretet*.